

„VÁDOLUNK”: A FERENCVÁROSI FELKELŐK RÖPIRATA

A NEW YORK TIMES ÉS A TŰZOLTÓ UTCAIAK

A Tűzoltó utcai felkelőket az 1956. november 4-ei hitszegő szovjet támadás álmukban érte, géppuskák ropogására, harckocsik dübörgésére, aknatüzek robajára ébredtek. Sebtében **fegyvert ragadtak, és a Nagyvárad téren, az Üllői úton, a Mester és a Viola utcában csaptak össze az intervenciók csapatokkal.**

A sarkoknál kockakövekből barikádokat emeltek, tetejükre hamuval és törmelékekkel teletöltött zsákokat tettek. A gépkocsikkal az utak bejáratát **próbálták eltorlaszolni** a páncélosok elől.

A harcok idején a csoport parancsnokai – Angyal István, Csongovai Per Olaf és Szirmai Ottó – minduntalan kapcsolatot kerestek a szovjet katonai és a magyar **politikai vezetőkkel** a tűzszünet elérése érdekében. Az volt az elképzelésük, hogy Kádár János – akivel már a tűzszünet idején tárgyaltak, és jogosnak ismerte el a forradalom célkitűzéseit – támogatni fogja a vérontás befejezését.

ket. Az Üllői utat **belőtték a harckocsik**, emellett folyamatosan lőtték az aknákat is. Ekkoriban a Viola utcában volt a legerősebb ellenálló részleg, amelyhez több Ferenc téri felkelő is csatlakozott. Angyal azon fáradozott, hogy **felhívását beolvassa** Grebennyik városparancsnoknak, Zsukov marsallnak, valamint Kádár Jánosnak. Újabb tárgyalást szeretett volna elérni. Felhívta a francia, az amerikai és a svájci követséget is, és beolvasta a szöveget a magyarul beszélő tisztviselőnek, kérve, hogy továbbítsák a követeknek.

November 7-én az utcán kitűzték a sarkokra és a barikádokra a **vörös zászlót**

rat lényegét megjelentette *Visszatérnek az orosz tankok* címmel.

A röplap ezeket a vádakot tartalmazta: „1956. november 7-én rálöttek tizenegy civilre és megsebesítették vagy megölték őket, pedig nem vettek részt a harcokban, csak a pékség felé igyekeztek kenyérért.”

„November 6-án szovjet katonák boltokba törtek be az Üllői úton, és kifosztották őket, majd november 7-én ezt a lehetőséget megengedték az éhező népnek is, amely a pincékben keresett menedéket. Ezután **lefényképezték őket** azzal a nyilvánvaló szándékkal, hogy elkendőzzék saját rablásaikat. Ugyanez történt november 8-án egy ruhaboltban a Rákóczi út és a Berzsenyi utca sarkán.”

„Nikolai Mashirevich [Angyal István vallomásaiban: Nikolaj Vasziljevics őrnagy], a szovjet nagykövetség tolmácsa banditáknak és fasisztáknak nevezett minket, és kijelentette, hogy azokat a **vörös és a nép** elleni gaztetteket, amelyekkel a szovjet katonákat vádoltuk, valójában a forradalmárok követték el. Tehát úgy tűnik, mi romboltuk le a várost.”

„Nikolai Mashirevichet, Kádár Jánost, Zsukov marsallt és a szovjet nagykövetség tagjait tesszük felelőssé népünk pusztításáért és ennek a pusztításnak a támogatásáért. November 7-én 3 óra körül kijelentették, hogy nem kívánnak egyeztetni velünk, és azt mondták, hogy a katonai parancsnokságon belül tárgyaljunk.”

„Vádoljuk Kádár János **állítólagos miniszterelnököt**, aki a nevét adta mindehhez, és már másodjára hívta be a Szovjet Hadsereget. [Nem hívta be, de elfogadta a rá osztott szerepet – E. L.] Így okozta ezt a korlátlan és barbár »fasiszta« tömegmészárlást. Kádár Jánost nemzetirtással vádoljuk, és követeljük, hogy azonnal tegyen lépéseket a szovjet csapatok kivonása érdekében.”

„Ha nem térne észhez, el kell fogad-

Angyal István

Csongovai Per Olaf

Szirmai Ottó

Csongovai és Szirmai, valamint egy tolmács 19 óra körül érkezett a volt Kosuth Akadémia épületéhez, és éjjel háromig próbáltak kedvező feltételekben megállapodni. A tárgyalás azonban nem vezetett eredményre, mert a szovjet parancsnokság **feltétel nélküli kapitulációt** követelt, amiről a felkelők hallani sem akartak. Azt próbálták elérni, hogy 48 órás tűzszünet jöjjön létre, s ez alatt a 9. kerületi felkelők valamilyen megállapodásra jussanak a szovjet parancsnoksággal, illetve Kádár Jánossal.

November 6-ára a Tűzoltó utcaiak teljesen elszigetelődtek a külvilágtól. Valakik szétlőtték vagy kikapcsolták a telefon-, a villany- és a vízvezetéke-

(valamint piros-fehér-zöldet és feketét is), bár ez korántsem vívott ki osztatlan egyetértést a felkelők és a lakók körében. Angyal abban bízott, hogy a zászlók kitűzésével sikerül tűzszünetet elérniük az évfordulón. Természetesen ez is hiú eredmény maradt.

8-án reggel a harcolók és a lakosság **jelenlétében és jóváhagyásával** megfogalmaztak több röpiratot, köztük a *Vádolunk* címűt, a IX. kerületi Tűzoltó utcai Fegyveres Forradalmi Ifjúság nevében.

Ebből a röpiratból egyetlen példány sem maradt fenn, mind eltűnt a harcok forgatagában. Nagy szerencsére (illetőleg John MacCormac jóvoltából) a New York Times a november 12-i számában a **röpi-**

nia a **következményeket és az ítéletet**, amelyet a történelem hirdetett, és amelyet a nép fog végrehajtani.”

„A IX. kerület fegyveres forradalmi ifjúsága. [aláírás] Angyal István parancsnok”

A dokumentumból kiderül, hogy a szovjet hatalom képviselői **méltó elődei**

voltak a maiaknak a gátlástalan hazudozás terén (is).

Arról semmit nem tudunk, hogy miképpen került ez a röpirat az amerikai újságíró kezébe, de november 8-án már leadta. Ezen a napon is hívták Angyalék telefonon a szovjet követséget. „Hangom már alig volt, a tüdőgyulladásom elmúlt

ugyan, de igen erős hörghurut kínozott, és beszélni is alig tudtam. Egy eddig előttem ismeretlen hanggal beszéltem – nem Nikolaj Vasziljevics volt –, akit ismét kértem, hogy **tegye lehetővé** a tárgyalást. Ez a személy azt mondta, hogy én nyilván éhes vagyok, és beszámíthatatlan a nélkülözésektől és a harctól, ami már régen elmúlt, az élet békésen megy tovább. Ugyanekkor aknázták Csepelt és a Tűzoltó utcát, a detonációk a telefonban is hallhatók voltak, és felhívtam rá a figyelmét. Ő azt felelte, hogy egyes »fasiszta banditák« még tartják magukat” – írta **Angyal** két héttel később, fogságában.

Ezen a napon, november 8-án a kerület felkelői letették a fegyvert. A csoport három vezetője még napokig folytatta a politikai ellenállást. Csongovai kiszökött az országból és Franciaországban telepedt le, két társa nem követte a példáját. Angyal 1958. december 1-jén, Szirmai 1959. január 22-én a **kádári megtorlás** áldozata lett.